Calanka madow ee ay isticmalaan al shabaab ma sunnaa oo nabiga calanka dagaalada uu qadan jiray madow miyuu ahaa?

Jawaab: Abuudaawuud iyo geyrkiiba waxay ka weriyeen jaabir: in calanka Rasuulku (ammaan iyo nabadgelyo korkiisa ahaataye) uu ahaa caddaan maalintuu makka galay.

Sheikh Albaani wuxuu yiri xadiithku waa saxiix (saxiix abiidaawuud, Nr. 2592).

Waxaa kaloo abuudaawuud iyo geyrkiiba weriyeen in bandiiradda Rasuulka Alle (ammaan iyo nabadgelyo korkiisa ahaataye) ay ahayd mid madaw oo afar gees is la'eg ah, xarxarriiqimo cad cadna leh. Sheikh albaanina waa saxiix buu yiri marka laga reebo afargeeska.(saxiix abiidaawuud, Nr. 2591) .

Haddaba midabka cadi waa uu sugnaaday, madowga la sheegayna ma ahayn mid wada mugdi ah ee cadcaddaan baa ku jiray. Sharaxa saxiixu muslim waxaa ku yaal in raayadu ay tahay calanka yar, liwaaguna yahay kan weyn. Waxaana loogu tala galay in lugu aqoonsado meesha ninka madaxda ahi joogo si loogu soo hirto marki loo baahdo.

Haddaba waxaan halkaa ka fahamnay in marba si uu ahaa midabka calanku. Waxyaabaha Rasuulka Alle (ammaan iyo nabadgelyo korkiisa ahaataye) looga daydaana way badan yihiin, waxaase muhim ah in qofku caqiiddada iyo camalkaba hagaajiyo, muslinkuna ka nabadgalaan gacantiisa iyo carrabkiisaba.

Nimanka khawaarijta la yiraahdo, ee saxaaba badan gaalnimo ku xukumay, oo bidcada ay la yimaadeen qofka ku diida gaal baa tahay yiri, oo saxaabada ku khilaafay wax badan oo ka mid fasiraadda quraanka iyo xadiithka, Rasuulka Alle (ammaan iyo nabadgelyo korkiisa ahaataye) wuxuu sheegay in ay bani'aadan suu u dhan yahay ay u xun yihiin, duul la dilana ay ugu liitaan.

Sidaasoo ay tahay wuxuu sheegay Rasuulka Alle (ammaan iyo nabadgelyo korkiisa ahaataye) in ay salaadda iyo soonka aad ugu dadaalaan, oo saxaabadii ayuu ku yiri: waad yaraysanaysaan salaaddiinna iyo soonkiinna iyo quraan akhriskiinnaba marka tooda la barbar dhigo, haddana wuxuu yiri: quraanka ayay akhrinayaan, kalxamahoodase ma dhaafo, oo hoos uma ridna.

Marka yaan lugu kadsoomin muuqaal, calanna lama barbar dhigi karo salaad, soon, quraan akhris, haddana dad ku dadaalay ayaa dhibkaa laga sheegay, qofku waa in uu naftiisa u baqaa.

Ubay ibn kacb wuxuu yiri: dhexdhexaadnimo ay sunno iyo dariiqii oo lugu joogo ku dheehan tahay ayaa ka wanaagsan dadaal badan oo aan sunnadi iyo jidki toosnaa waafaqsanayn.(fiiri: sharx usuul ictiqaad ahli sunnah, laalakaa'i 1:60)

Khawaarijtu waxay sheegteen in ay kitaabka Alle weyneynayaan, oo ay dabbaqaaddiisa dadka kula dirirayaan, shiicaduna waxay sheegatay in ay weyneeyaan aalu baytka, labada qolana Kama run sheegin waxa ay sheegteen. (Fiiri fataawada ibn taymiyah 13:210).

Wuxuu kaloo isla mujalladkaa ku sheegay bogga 243aad in qofki quraanka iyo xadiithka u fasirta si ka duwan tafsiirkii ay saxaabada iyo taabiciintu yaqaanneen, ninkaasi waa nin Allaah ku been abuurtay, aayadaha Allana ilxaad ku sameeyay, hadalkana ka leexiyay meeshiisii, arrintaasina waa furid la furaayo albaabka gaalnimada iyo mulxidnimada, arrintaasina waa arrin sidi qorraxdi oo kale ugu cad diinta oo aan shaki yarina ku jirin. Halkaas ayuu ku dhammaaday warka ibn taymiyyah.

Teeda kale xaggee lugu arkay muslin lala jihaadayo. Muslinka koodii la yimaada wax uu dil ku mutaysto, imaamka muslimiinta ayaa ku fuliya, haddii kale qof walba intuu qofka kale dilo ayuu leeyahay dil buu

mutaystay, haddii aan madaxda looga danbeyn fitna aan joogsan baa ka dhalanaysa. (fiiri: usuuluddiin, abuumansuur al bagdaadi: 340, mukhtasarulfataawalmisriyyah, ibntaymiyyah:580). Sidoo kale kooxdii la timaadda wax ay ku mutaysato dagaal waxaa wax ka qabashadeeda iska leh imaamki muslimiinta, haddii kale kooxuhu waa ay is dhammeynayaan, mid walbaahi midda kale qiil bay u raadsanaysaa.qofkii aan Allaah ka cabsanaynna qiil ma waayo.(sharx saxiix muslim. Nawawi:2/25).

Rasuulku (ammaan iyo nabadgelyo korkiisa ahaataye) wuxuu na baray in gaalada loola dagaallamayo in ay laa'ilaaha illallaahu yiraahdaan, salaaddana oogaan, sakadana bixiyaan, wuxuu yiri: haddii ay sidaa sameeyaan dhiiggooda iyo xoolahooduba waa ay naga reebban yihiin. Aayadaha iyo axaadiithtu waxay aad u adkeeyeen dhiigga muslinka in la daadiyo, waxayna sheegeen dambi ka weyni inaanu jirin marka shirkiga laga yimaaddo. Waxaa isweydiin mudan: yaa jihaadaya? Ma dowlad mise kooxo? Yaase lala jihaadayaa? Ma muslim mise gaalo? Gaalada lala dagaallamayaa ma dhammaantood baa mise kii heshiis noo dhexeeyo kuma jiro? Dhulka uu jihaadku ka dhacayo ma kii muslinku degganaa baa oo ay Allaah ku caabudayeen, mise waa dhulka ay deggan yihiin dadka aan xeradaba soo gelin, wax heshiis ah oo noo dhexeeyana aanay jirin?

Jihaadku isaga soo bood ma ahan, wax baraka ahna luguma arag jihaadka shabaabka iyo ragga la midka ahi wadaan. Muslinku dullinnimo uun ayuu ka kororsaday. Haddaba inta aan laga hadlin calanka midabkiisa, ha laga hadlo su'aalahaas.

[Fiiro Gaar ah: jawaabtaasi dhowr bilood ka hor ayay ahayd, hadda oo ay taariikhdu tahay 7/2/1431 hijriga, waafaqsanna 22/1/2010 waxaan ku dari lahaa: culimadu waa ay sheegeen in ay sunno tahay calanka loo qaato jihaadka gaalada lugula jiro, laakiin inti aan baarbaaray weli iima soo

bixin iyagoo leh: midab hebel ayaa sunno ah, xukun aan lagaaga horreynna waa khatar, in magaalooyinka muslinku deggan yahay calan la suro, midabka uu doono ha yeeshee iyadana ma arag culimadi axaadiithta sharaxday mid ka mid ah oo waa sunno yiri, haddaba kuwa yiri calankeenna qofki diida sunnadi ayuu ka hor yimid, dagaal ayaana noo dhexeeya, waxaa iiga muuqata arrin aan fiicnayn oo khawaarijta laga sheegi jiray, ahna wax bannaan in ay xaaraan ka dhigaan, wax aan sunna ahaynna sunna ka dhigaan, wax wanaag ah xumaan laga dhigo, wax xunna wanaag laga dhigo, intabana xiriirin iyo goyn laga dhaliyo, gaaleysiin iyo qoor goynna lugu bannaysto. Kii khawaarij u horreeyay wuxuu eex ku sheegay qaybinti Rasuulka (ammaan iyo nabadgelyo korkiisa ahaataye), kuwii Cali uu la dagaallamayna waxay gaalnimo ka dhigeen wax bannaan oo ah in muslinki dirirsanaa la kala dhexgalo oo rag loo bixiyo kala xukuma. Ragga waqtigan jooga Soomaaliya haddii ay calan dad kula diriraan waxay noqonaysaa laba middood:

1- Calanka buluugga ah ee astaanta u ah dowladda soomaaliya tan iyo intii ay gumeysigi Talyaaniga iyo Ingiriiska ka xorowday, xukunkiisuna yahay in uu bannaan yahay haddii aan xumaan loola jeedin, ama aan wax lugu dulmineyn, caqiidda xunna laga aamminsanayn. Qofki yiraahda calankaa haddaadan dhigina dhiiggiinnu waa ii xalaal, ha la ogaado wax bannaan ayuu dhiig muslim ku bannaystay.

2- Calanka ay shabaabku wataan ee towxiidku ku qoran yahay, ama ha madoobaado ama ha caddaadee, in la yiraahdo qofki aan aqbalin dhiiggiisu waa uu noo bannaan yahay. Arrintaasina arrin sharciga waafaqsan ma ahan, sababaha soo socda awgood:

   a- Calan waxaa la qaataa marka jihaad gaalo loo baxaayo, soomaalidu ma gaalaa?.

b- Calanka waxaa dhiiba Madaxweynaha, isagaana qaabilsan agaasimidda dagaalka iyo nabadda. Rasuulku (ammaan iyo nabadgelyo korkiisa ahaataye) isagaa calammada dhiibi jiray, qofkii rabaa iskama qaadan jirin. Dagaalki Kheybar waa kii yiri: berri calanka waxaan u dhiibayaa nin Alla iyo Rasuul jecel yihiin ama wuxuu yiri: Alla iyo Rasuul jecel, markaas ayaa nin waliba u hanqal taagay, Cumar waa kii yiri maalinkaas kaliya ayaan madaxtinnimo jeclaystay, sababtana waa la fahmi karaa oo waa fadliga loo sheegay ninka calanka loo dhiibayo, ee si ahaanteeda uma jeclaan madaxtinnimada, sharcigana kuma fiicna in la jeclaado madaxtinnimada. Ka dib Rasuulku (ammaan iyo nabadgelyo korkiisa ahaataye) wuxuu u dhiibay Calankii Cali ibn abii daalib. Culimaduna way sheegeen in calanka arrintiisu tahay arrin hoggaamin iyo madaxtooyo xiriir la leh, oo madaxda looga danbeynayo. Xadiithki Bukhaari weriyay (lr.2976) waxaa ku jiray in Cabbaas ibni cabdilmuddalib uu ku yiri Zubeyr ibnil cawaam: ma halkan buu ku amray Rasuulku in aad ka taagto calanka. Waxayna ahayd maalintii la furanaayay Makka.

c- Rasuulku (ammaan iyo nabadgelyo korkiisa ahaataye) wuxuu yiri: waxaa la I faray in aan dadki la dagaallamo inta ay laa'ilaaha illallaahu ka dhahayaan, salaaddana ka tukanayaan, zakadana ka bixinayaan. Ma dhihin inta ay calan hebel ka oggolaanayaan. Haddii aad tiraahdo towxiidka ku qoran ayaan kala jeednaa. Jawaabtu waxay tahay, towxiidka in lugu hadlo ayuu qofku ku islaamaa, ee kuma islaamo in uu calan ku qorto. Iyadoo asal ahaanba xaafid ibnixajar alcasqalaani ka yiri xadiithka sheegay inuu ku qornaa calanki Rasuulka (ammaan

iyo nabadgelyo korkiisa ahaataye) towxiidku: waxaa lugu weriyay sanad aad u taag daran. Ka fiiri fatxul baariga 6/127.

Horana waxaan u soo sheegay in marka magaala muslimiintu leeyihiin la deggan yahay qofki yiraahda calan taagiddu waa sunno looga baahan yahay daliil cad oo sheegaya arrintaa iyo fasiraaddii culimada. Haddii aan daliil la keeninna qofki waa sunno yiraahda bidco ayuu ku dhacay